Memo Monitor 2015-2019 en verantwoording Klimaataanpak 2020

In opdracht van de gemeenteraad, conform de motie "Duurzaam resultaat telt" heeft het college een monitor laten uitvoeren naar de volgende drie punten:

I. de mate waarin de doelstelling van 1,5% aan jaarlijkse energiebesparing bereikt is;
II. in hoeverre de gemeente op koers ligt om in 2023 een opwek van 16% duurzame energie gerealiseerd te hebben;
III. de omvang van de CO2 reductie in Rheden.

De monitor is dit voorjaar uitgevoerd door Royal Haskoning DHV over de jaren 2015-2018/19. De basis ligt in de monitor die zij in 2017 hebben uitgevoerd. Het referentiejaar was daar 2015. Er zit altijd een gat van 2 jaar tussen de datum waarop de monitor wordt uitgevoerd en de periode waarover gemeten wordt. Dat is ook bij de voorliggende monitor het geval. Het klimaatbeleid is in 2019, onder de nieuwe coalitieafspraken, opnieuw vastgesteld met scherpere doelstellingen. De voorliggende monitor meet echter nog niet de effecten van die scherpere doelstellingen omdat de gegevens in de openbare bronnen tot en met 2018 zijn bijgewerkt, in sommige gevallen tot en met 2019. De gebruikte monitoringstool is aangepast aan bovenstaande doelstellingen en geschikt voor de volgende monitor in 2022 of 2023.

De periode 2015-2018 besparen, opwek en CO2 reductie
De monitor, bijgevoegd als bijlage 1, laat zien dat Rheden in de periode 2015 -2018/19 de bovengenoemde doelen (nog) niet heeft gehaald. Het nieuwe beleidskader 2019–2022 heeft de doelen uit "De duurzame slag om Rheden" deels overgenomen en doorgezet en deels aangepast aan de doelen uit de coalitieafspraken 2018-2022; ze zijn over het algemeen goed vergelijkbaar en onverminderd ambitieus.

De periode 2019-2021 besparen en opwek
Met de energie vanuit het coalitieakkoord "Rheden geeft Energie", en het extra beschikbaar gestelde budget om een bijdrage te leveren aan het behalen van onze klimaatdoelen, zijn we in 2019 volop aan de slag gegaan voor een duurzamer klimaat in Rheden. De resultaten van die inspanningen zullen pas objectief meetbaar zijn over een dan wel twee jaar. We kunnen op basis van de resultaten in 2019 en 2020 (zoals in bijlage 2 "Verantwoording Klimaatprogramma 2020") wel een aantal voorzichtige voorspellingen doen.

We hebben flinke stappen gezet in het faciliteren en motiveren van onze inwoners om in en om het huis minder energie te gebruiken en waar mogelijk ook zelf energie op te wekken. De resulaten van de twee collectieve inkoopacties die we hebben uitgevoerd laten een mooie opbrengst zien. Bijna 900 woningeigenaren hebben zich tijdens de meest recente actie laten informeren over het verduurzamen van hun woning. 355 huishoudens hebben één of meerdere offertes aangevraagd. De inkoopactie leidt tot een energiebesparing die vergelijkbaar is met het energiegebruik van ruim 10 huishoudens (inclusief autogebruik).

Ook de mate waarin gebruik wordt gemaakt van de Toekomstbestendig wonen regeling stemt ons positief over wat inwoners de afgelopen twee jaar zelf hebben gedaan aan besparen en aan opwekken. Ons regionale energieloket ELMG krijgt een 8,8 van haar bezoekers en heeft ondersteuning geleverd aan 235 inwoners van Rheden. Er zijn 54 woonwensenscans uitgevoerd en 26 warmtewandelingen uitgevoerd. De ODRA controleert onze bedrijven en wij stimuleren hen om het nog beter te doen.

Wij zijn positief gestemd over de verwachtte trend met betrekking tot de besparingen en de opwek op individuele daken tot en met 2022. Minder positief zijn wij over de trend met betrekking tot de grootschalige opwek die nodig is om aan ons doel van 16% duurzame opwek in 2023 te komen.

Dat lijkt niet te lukken mede vanwege het het besluit van 9 juni 2021 om de komende twee jaar geen initiatieven voor grootschalige opwek in ons buitengebied in behandeling te nemen. Met het hetzelfde besluit blijft het wel mogelijk om door inwoners gedragen inititatieven voor opwek van energie te ondersteunen. We denken hierbij aan zonnevelden in De Bocht en De Oksel, en aan de verschillende mogelijkheden die langs de A348 worden onderzocht; De Slinger. De werkelijke opbrengst valt pas te meten na het in bedrijf nemen van de installaties.

De periode 2019 en verder CO2 reductie
CO2 reductie wordt niet alleen bereikt door besparen en duurzaam opwekken van energie maar ook door een andere manier van bouwen en renoveren. Als gemeente hebben wij op dat terrein vooral een rol ten aanzien van de woningbouwopgave en het beheer en (ver)nieuwbouwen van onze eigen vastgoed. Het is belangrijk om de potentiële reductie van de CO2 uitstoot die bij sloop en (ver)nieuwbouw vrijkomt bij al onze projecten mee te nemen. Daarmee geven we tevens het goed voorbeeld.

Binnen de huidige vastgoedkaders kunnen we al het nodige doen. Als voorbeeld noemen we hier het nieuwe gemeentehuis en de kansen die zich voordoen om binnen de bestaande kaders extra CO2-winst te behalen. Voor het nieuwe gemeentehuis worden de ontwerpende partijen geselecteerd. Nagenoeg alle ontwerpende partijen hebben aangegeven dat er binnen de huidige gestelde kaders – nieuwbouw op de huidige locatie – mogelijkheden zijn voor een forse CO2 besparing door (gedeeltelijk) gebruik te maken van het huidige betonskelet. Het slopen en bouwen met beton zijn processen waar veel CO2 vrijkomt. Door de draagconstructie opnieuw te gebruiken, wordt er op twee manieren CO2 winst geboekt; namelijk door niet te slopen en niet opnieuw te bouwen.

De voorwaarde hiervoor is natuurlijk dat de kwaliteit van huidige skelet vastgesteld moet worden en dat deze kwaliteit voldoende moet zijn om in het nieuwe ontwerp toe te passen. De huidige constructie is opgebouwd in een kolommenstructuur en dus goed toe te passen in een nieuw ontwerp, zo is de verwachting. Binnen het project "Gemeentehuis" worden de mogelijkheden voor dit hergebruik onderzocht. Wanneer hiervoor mogelijkheden zijn zal dit in het ontwerp toegepast worden en zichtbaar zijn in het voorlopig ontwerp (VO) welke na de zomer aan de raad gepresenteerd zal worden.

Monitoren effecten huidig beleid
Om de effecten van het huidige beleid te meten zullen we medio 2022 de monitor opnieuw uitvoeren waarbij we hopen de cijfers over 2020 zoveel mogelijk mee te kunnen nemen. We moeten eind 2022 een nieuw beleidskader voor de klimaataanpak vaststellen. De resultaten van de monitor 2022 kunnen ons daarbij van richting voorzien.